

140
1941

ვეთენეკი

საბჭოთა
საქართველო

საბჭოთა № 4
1 9 4 1

გამათბობელი
კომპლექტი

1920 წლის 5 აპრილს იაპონელმა ინტერვენტებმა ტყვედ ჩაიგდეს შორეული აღმოსავლეთის პარტიზანთა ლეგენდარული ბელადი, საუსხოლო ბოლშევიკი სერგეი ლაზო და გაუგონარი ვერაგობით მოკლეს: ცოცხალი ჩააგდეს და დაწვეს ორთქლმავლის ცეცხლში.

ვლადიმერ ვლადიმერის-ჰე მაიაკოვსკი ცოცხალი აღარ არის (გარდაიცვალა 1930 წლის 14 აპრილს), მაგრამ მისი ლექსები ჩვენთან ერთად ცოცხლობენ, მაიაკოვსკის ყოველი სიტყვა — ეს არის დიდი, ჭკვიანი, მზიარული და სასტიკი მეგობრის სიტყვა.

1917 წლის ოქტომბერში წითელარმიელები და მეზღვაურები მაიაკოვსკის ლექსების მღერით მიდიოდნენ ჯამთრის სასახლის ასაღებად. მისი სახელგანთქმული „მარცხენა მარშით“ მიდიოდნენ ფრონტზე კომკავშირელები.

1917 წლის 16 აპრილს, ხანგრძლივი განდევნილობის შემდეგ, რუსეთში დაბრუნდა ლენინი.

ლენინი პეტროგრადში ჩამოვიდა 5 აპრილს (ძვ. სტ.) ღამით. ფინეთის ვაგზალზე და ვაგზლის მოედანზე ლენინის შესახვედრად თავი მოიყარეს ათასობით მუშებმა, ჯარისკაცებმა და მეზღვაურებმა. მათ ხელში აიტაცეს ლენინი და ასე შემოიყვანეს თავისი ბელადი ვაგზლის დიდ დარბაზში, სადაც მენ-

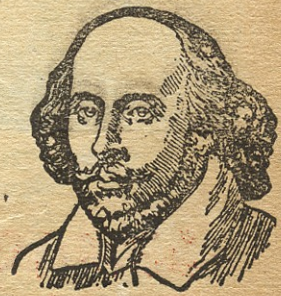

შეიკებმა ჩხეიქმ და სკობე-ლევა ის-ის იყო დაიწყეს „მისასალმებელი“ სიტყვების წარმოთქმა, მაგრამ ლენინმა მათ არ მოუხმინა, ჩაუარა და გაემართა მუშათა და ჯარისკაცთა მასებისაკენ და ჯავშნიანი ავტომობილიდან წარმოთქვა თავისი ცნობილი სიტყვა, რომელშიც მოუწოდებდა მასებს სოციალისტური რევოლუციის გამარჯვებისათვის ბრძოლისაკენ.

კოსტა ხმთაგურიძი სრულიად სამართლიანად ითვლება ოსური ლიტერატურის ფუძემდებლად. ოსი ხალხის ეს სახელოვანი ადამიანი, როგორც პოეტი და მოქალაქე, დაფასების ობიექტად გახდა მხოლოდ საბჭოთა ხელისუფლების პირობებში. (დაიბადა 1859 წ., გარდაიცვალა 1906 წელს).

ზიზლი და სიძულვილი მჩაგვრელი კლასის მიმართ, თანაგრძნობა და ბრძოლისაკენ მოწოდება ჩაგრული ხალხისა, — აი რა იყო ხეთაგუროვის პოეზიის დედააზრი.

1564 წ. 23 აპრილს დაიბადა გენიალური ინგლისელი დრამატურგი ვილიამ შექსპირი. გარდაიცვალა 1616 წელს.

საუბარი ნაკითხულზე

(ნაწევრი ნ. ვერტენიკოვის წიგნიდან „ვალოდია ულიანოვი“)*

ვალოდია ჩემთან შედარებით გაცილებით უფრო უკეთ მცოდნე აღმოჩნდა ლიტერატურისა, მიუხედავად იმისა, რომ მე ბავშვობაში, როდესაც რაიმე მძიმე ავადმყოფობას ვიხდიდი ხოლმე, მიკითხავდნენ რუსეთისა და უცხოეთის მწერლებს, თვითონაც არ ვკითხულობდი ცოტას და ბევრად უკეთ ვიყავი გაცნობილი კლასიკურ ლიტერატურას, ვიდრე უმრავლესობა ჩემი ტოლებისა.

ვალოდის ძალიან უყვარდა გამოკითხვა წაკითხულზე:

- ეს წაკითხე?
- არა.
- ეს?
- არა.

ბოლოს მბეზრდება სულ პასუხი „არა“ და „არა“, ვეუბნები „ხო“.

— ტურგენევის „კვამლი“ წაკითხე?

— ხო...

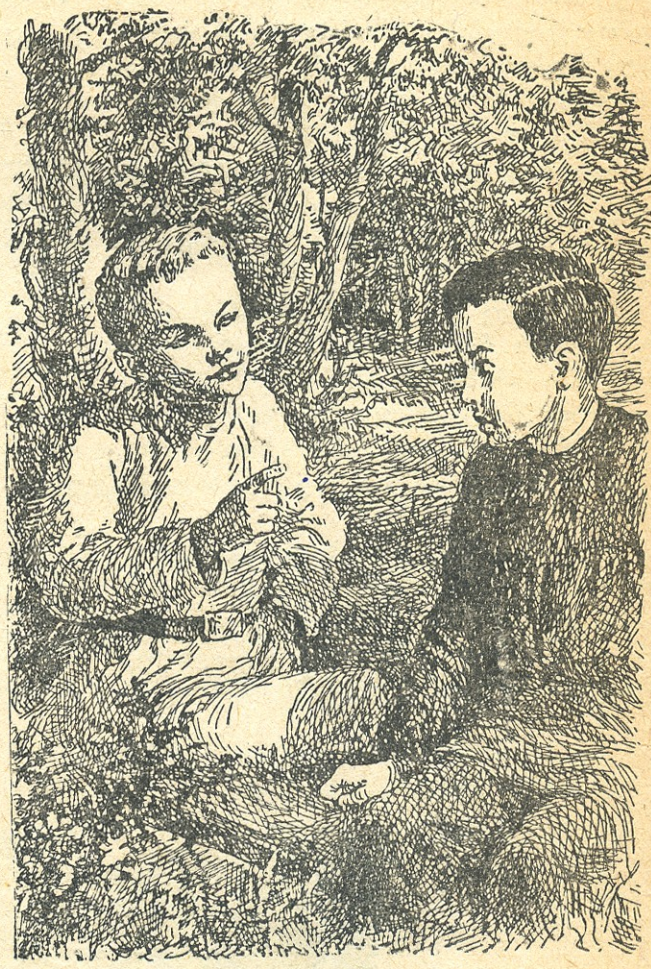
მაგრამ ვალოდის ნათლად ესმის ტყუილი და ამიტომ მადღევს მზაკვრულ შეკითხვას:

— აბა, მოთხრობა „ლიტვინოვი“ თუ წავგიკითხავს?

მე თავდაპირველად ვერიდები მეორე სიტყუეს:

— არა, არ წამიკითხავს.

— ჰოდა აი იცრუე, „კვამლი“ წავგიკითხეო! რომ წავგიკითხა, გეცოდინებოდა, რომ

ლიტვინოვი რომან „კვამლის“ გმირია. არავითარი მოთხრობა „ლიტვინოვი“ ტურგენევის არ დაუწერია.

აქამდე მასსოვს, რა რიგად შემოცხვა — იმდენად არა იმიტომ, რომ ნაკლებად ვიყავი ნაკითხი, არამედ უმთავრესად იმიტომ, რომ ვიცრუე და ასე სწრაფად და მოხერხებულად დამიპირეს ტყუილში.

* ნ. ვერტენიკოვი გ. ი. ლენინის ახლო ნათესავია.

მაგრამ შემდგომ ვალოდიას არასოდეს აღარ გაუხსენებია ეს ბაასი და არც არავისთვის უამბუნია ამაზე.

ეს შემთხვევა გვიხატავს ვალოდიას არა მარტო მოსაზრებულობასა და ჭკუამახვილობას, არამედ ნათელყოფს ხასიათის უფრო ძვირფას მხარეებს: არა მოჩვენებითს, არამედ წრფელს, ნამდვილ თავაზიანობასა და ტაქტიკურობას, მზრუნველსა და ყურადღებიან დამოკიდებულებას ადამიანისადმი. სხვას რომელს შეეძლო თავის შეკავება, რომ არ გამოვეჯავრებინე ან ასე თუ ისე არ მოეგონებინა ჩემთვის ჩემი გაწბილება?

ხანი რომ გავიდა, ვალოდია მეუბნებოდა: — მე განსაკუთრებით ვაფასებ ლიტერატურულ ტიპებს, რომლებსაც მტკიცე და უდრეკი ხასიათი აქვთ.

როგორღაც მან ყურადღება მიმაქცევინა ტურგენევის მოთხრობაზე — „საათი“, რომელიც მაშინ არ მქონდა გაცნობილი. ეს მოთხრობა რომ წავიკითხე, მივხვდი, ვალოდიას უნდა მოსწონებოდა მოთხრობის გმირი დავითი, უნდა მოსწონებოდა სწორედ მისი ხასიათის გამო.

როცა, — მგონი, მეორე ზაფხულს, — ვკითხე ვალოდიას, ამიტომ ხომ არ მოგწონს მეთქი ეს მოთხრობა, მან დამიდასტურა და თქვა: ასეთი ადამიანები, როგორც დავითია, ყველაფერს მიაღწევენ, რისკენაც მიისწრაფიანო.

მთელ თავის სიმკვირცხლესთან ერთად, ვალოდიას განსაცვიფრებელი წესიერება ახასიათებდა. მე არასოდეს არ მინახავს მისი წიგნები მიყრილ-მოყრილი ან დაფურცლული. რაც უფრო იზრდებოდა ვალოდია, მით უფრო მკაფიოდ მჟღავნებოდა მისი წესიერება. მარია ილიას ასული გვიამბობდა, რომ როგორღაც, ვლადიმერ ილიას-ძესთან მეცადინეობისას, ვალოდიას მისცა სახელდახელოდ შავი ძაფებით შეკერილი რვეული. ვალოდიამ თქვა ეს არ ვარგაო და ხელახლა შეკერა რვეული თეთრი ძაფით.

მისცემოდა მთლიანად საქმეს, კითხვას ან თუნდაც ვართობას, — ეს იყო ვალოდიას დამახასიათებელი თვისება.

მეც და დანარჩენ ჩემ ტოლებსაც ხანდახან მოწყენილობა შეგვიბურობდა, არ ვიცოდით, სად წავსულიყავით, რით გავვეტარებინა დრო. ვალოდიას კი ვერასოდეს ვერ შეამჩნევდით ასეთ განწყობილებას, ის ყოველთვის რაიმეთი იყო გატაცებული. მასთან ყოფნისას ჩვენ არასოდეს არ ვგრძნობდით სიცარიელეს. მისი მოუსვენარი ბუნება არ იძლეოდა ამის საშუალებას. ის გვაფხიზლებდა, და ჩვენც მას ავყვებოდით ხოლმე.

მეოცხდრის ბუდე ბედობის სახლში

საქართველოს
საბჭოთაო
საზოგადოებრივი
საბჭოთაო
საბჭოთაო

სანდრო ქაენვი

ბრწყინავს ირგვლივ კარმიდამო
შუქდაყრილი სახლის ჭერით,
ეზოს რთავენ ყვავილები:
ზოგან წითელ, ზოგან ჭრელი.

შემოსულა გაზაფხული
ზურმუხტოვან მწვანე ფარჩით
და მერცხლებიც მოჭიკჭიკე
ნავარდობენ ფრთების გაშლით.

ნავარდობენ, ცას შესტრფიან,
აქ მონახეს მათაც კუთხე,
გარჯითა და ჟღურტულითა
გააკეთეს კობტა ბუდე.

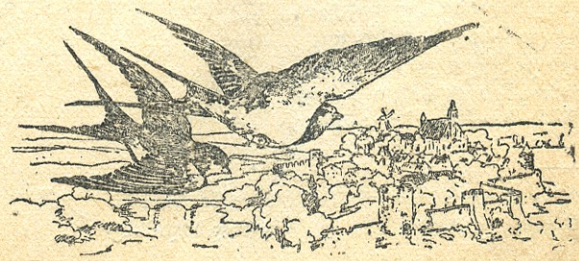
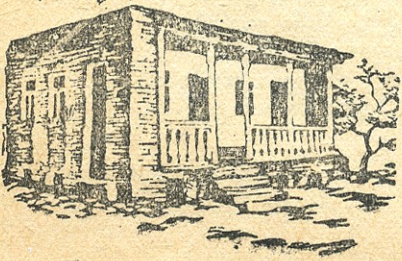
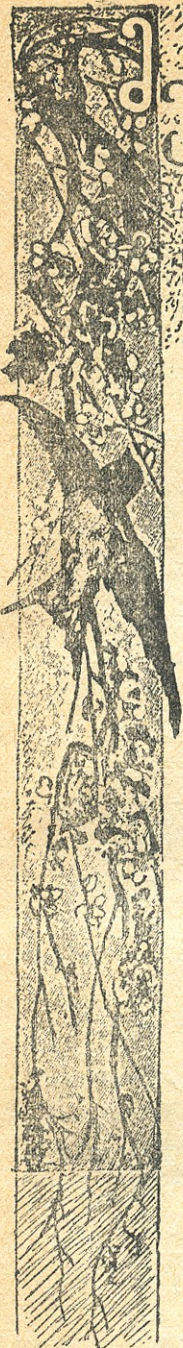
ბრწყინავს სახლი, ბრწყინავს ეზო,
ნაირფერად მოქარგული,
და მერცხლებიც ახალ ბინას
დაჰხარიან მშობლის გულით.

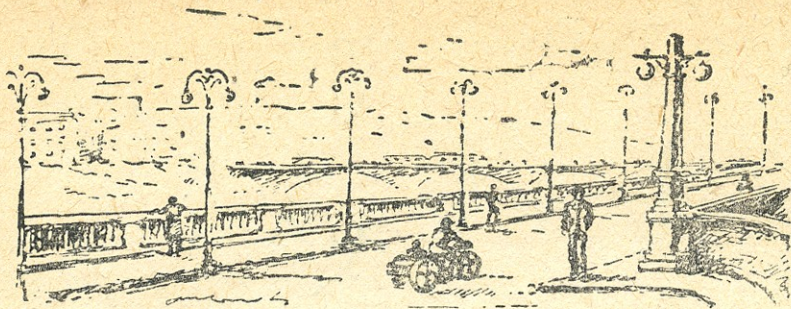
კვლავ ბარტყებიც დაიწყებენ
ამ ბუდიდან გადმოფრენას,
იხარონ და იჭიკჭიკონ,
ცხრა მთას იქით გაჰყვეთ ლხენა,

რომ ამ ჭერქვეშ გაიზარდა
კაცი ბრძენი, ქართვლის შვილი,
ამ ეზოში ნავარდობდა
ჩვენი სოსო ჯულაშვილი!

ნავარდობდა, მზეს შესტრფოდა
ქვეყნის მზე და ქვეყნის თვალი,
მასთან ერთად დღის სინათლეს
შეჰხაროდა მთა და ბარი;

შეჰხაროდა გაზაფხულის
ზურმუხტოვან მწვანე ფარჩას,
ნათელს ჰტენდა განთიადი
და მერცხლების ფრთების გაშლა.

მ გ კ ვ ა რ ი

გაზაფხულით აგზნებულა,
 მოაგორებს მღვრიე ტალღებს,
 ვაჟკაცური ხმებით ავსებს
 ვალვიძიბულ ქართლის ბაღებს.
 იბობოქრებს, არ დაცხრება,
 მხარგაშლილი მარღად ივლის...
 ჰკოცნის გორის ნათელ მიწას,
 მადლიერი ჰკოცნის თბილისს!
 საალერსოდ შხეფებს აყრის
 ყვაველოვან, ორთაჭალას

მიშხუის და მიიჩქარის,
 ემატება გზაში ძალა.
 მზის ღიმილით მოხიბლული
 არ ნაზღება, თვალს არ ნაბავს,
 მიდის ქვევით და უყვება
 არემარეს ქართლის ამბავს.
 არღვევს გზაში ქვების ღუმლის,
 სპობს ტალღებით ყველა გუბეს,
 ლაღობს მტკვარი, როგორც ჩვენი
 ცხოვრება და სიჭაბუკე.

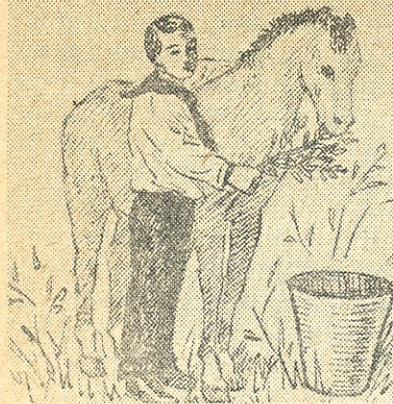
ი. გრიშაშვილი

ა ვ ე ზ ი კ ი ს ა ა კ ი ა ნ ს

შენ როცა მოხველ, ჯერ კიდევ
 ირგვლივ საკვდავად ბნელოდა
 ცეცხლს ნაპერწკალი არ ჰქონდა,
 სისხლით ირწყოდა მდელი და
 შენი ლექსების განთიადს
 შენი სამშობლო ელოდა!
 ჰგოდებდი: „ეი, ჩიტებო,
 დაბადებულნო თავადად,
 ჩემი ღარდი რომ თქვენ გქონდეთ, —
 რად კვნესით სულ ერთთავადა, —
 მერწმუნეთ, ნაცრისდერ ბუმბულს
 შეიღებავდით შავადა!“
 მოხველ და ისევ ამღერდი,
 გაგვახალისე, გვახარე,
 როცა იხილე, მოხუცო,
 აყვავებული ეს მხარე,
 მანთაშის ტკბილი ნიავე
 ლექსებად გადმოგვაყარე.

შენი სახელი აქ, ჩვენთან,
 სწორედ ისევე ხმოვანებს,
 როგორც უღროოდ წასული
 ჩვენი ძვირფასი ოვანეს,
 თქვენ ხმა ჩაუდგით მშრომელ ხალხს
 და მუხებს ათასწლოვანებს.
 შენ არ დასტკენები, რადგანაც
 მულამ ჰალალ გზით ვიღოდი,
 იცოდი ღრმა სიყვარული
 და სიძულვილიც იცოდი.
 წყალში იდექი ყელთამდი,
 მაინც სიმღერით იწოდი.
 სომხეთის ლექსის ხანძარო,
 ანათებ, აღარ გვიქრები;
 აღსრულდა შენი ოცნება,
 შენი ანკარა ფიქრები,
 როგორც ემბლემა ძმობისა,
 მულამ ჩვენს შორის იქნები.

¹ წაკითხულია ხელოვნების სასახლეში 1941 წ. 10 თებერვალს ავ. ისაკიანისადმი მიძღვნილ საღამოზე.

სასა სასა

მანანა ხაზიური

ცუკა ზარქუა წალენჯიხის საშუალო სკოლის მე-7 კლასის მოსწავლეა. ის კარგად სწავლობს, აქტიური პიონერიც არის თავის რაზმში, მაგრამ მისი სახელი განა მხოლოდ ამიტომ არის ცნობილი წალენჯიხის რაიონში? არა, ამის მიზეზი უფრო სხვა რამაა.

ამ ბიჭუნამ სამი წლის წინათ, როცა მათმა ცხენმა კვიცი მოიგო, მამას სთხოვა კვიცი მისთვის ეჩუქებინა შემდეგი პირობით: რომ ის მას თვალის ჩინივით მოუვლიდა. მამამ თხოვნა შეუსრულა, და ცუკაც პირნათლად შეუდგა თავისი დაპირების შესრულებას.

კვიცს, რომელსაც ღია ნაცრისფერი ბეწვი ჰქონდა და ჰქვიანი თვალეები, ცუკამ კუკულა დაარქვა. მისთვის თავლაში განსაკუთრებული ადგილი გამოჩნა, თვითონვე გაასუფთავა ეს ადგილი და კვიცი იქ მოათავსა.

ცუკამ კარგად იცოდა, რომ მან მეტად დიდი და საპასუხისმგებლო საქმე იკისრა, დიდ საქმეს კი დიდი დაკვირვება ესაჭიროება: უფროსების, განსაკუთრებით საქმის მცოდნე უფროსების, რჩევა-დარიგება აუცილებლად სცნო და შეფობის მეორე დღესვე, გაკვეთილების შემდეგ, მიწგანში შეირბინა. იქ უამბო, რაც გადაწყვიტა, და მორცხვად განაცხადა:

—არაფერი არ მეზარება, ოღონდ ჩემი კუკულა კარგი მინდა გამოვზარდო, დამეხმარეთ, გთხოვთ!

მუდმივი დახმარება აღუთქვეს და პირველი რჩევა-დარიგებაც მისცეს.

—ზამთარში თივა და სიმინდი აჭამე, ზაფხულზე კი გვანდრას გორაკზე წაიყვანე ხოლმე. დაიხსომე: დღე-ღამეში ოთხჯერ უნდა ჰკვებო,—ეუბნებოდა ზოოტექნიკი ცუკას, რომელიც ანთებული თვალეებით, ყურადღებით უსმენდა მას.

—თუ კვიცს ავადმყოფობა შეამჩნიო, მაშინვე შემატუობინე, მოვხედავ, ვუმკურნალებ და მოვარჩენ. თორემ მოუვლელობით ხშირად სულ უმნიშვნელო ავადმყოფობაც კი საკმარისი ხდება, რომ კვიცი დაიღუპოს. აბა, შენი იცი,—თავის მხრივ გამოელაპარაკა ვეტექნიკი.

—ვთქვათ, ღამით, წვიმიანსა და უსიამოვნო ამინდში შეამჩნიე, რომ შენი კუკულა უქეიფოდ არის, როგორ მოიქცევი?—გამოცდით შეეკითხა კვლავ ვეტექნიკი და ცუკას თაფლისფერ ხალისიან თვალეებში ჩახედა.

—ღამე და უსიამოვნო ამინდი, გგონიათ, შემაშინებს? მე არაფრისა არ მეშინია. როგორ მოვიქცევი და მაშინვე თქვენთან გაჩნდები: სწორედ დღეს ვკითხე ჩემს ამხანაგს, მე ვიცოდი, რომ საქონლის ექიმი ხართ და ძალიანაც გიყვართ მათი მკურნალობა,—სწრაფად მიუგო ბიჭუნამ.

ცუკამ უფროსებს კარგი რჩევა-დარიგებისათვის გულთბილი მადლობა უძღვნა და ორორ კიბეზე ხტომით ჩაირბინა მიწგანის ხის შენობის ასავალი.

მას შემდეგ სამმა წელიწადმა გაიარა. ცუკას კუკულა გაიზარდა, უფრო გალამაზდა,

ლია ნაცრისფერი ბეწვი გაუშუქდა. ის ახლა კვიცი კი არა, მშვენიერი საჯირითო ცხენია, და ცუკაც ბევრს დააჭენებს ხოლმე. მშვენიერად გახედნა ამ პატარა მხედარმა თვითნება კუკულა, რომელიც ახლაც იოლად არავის იკარებს სიანლოვეს. მხოლოდ თავის ერთგულ პატრონს ვერაფერში ვერ უწევს წინააღმდეგობას. როცა ცუკა მასთან არის და ეფერება, ცხოველის წაბლისფერ თვალებში ალერსიანი გამომეტყველება აღიბეჭდება ხოლმე.

ან როგორ არ უნდა უყვარდეს პირუტყვის ამგვარი მზრუნველი პატრონი, როგორიც ცუ-

კაა! ასე გასინჯეთ, რომ ცხენს ზამთარში საკვები უღვეელი ჰქონდა, გასულ წელს ცუკამ მამის ნებართვით ნახევარი ქცევა მიწა დაამუშავა, სიმინდი და თივა მოუმარავა თავის საყვარელ კუკულას.

—ვინ იცის, ეგებ ჩემი კუკულა წითელ არმიას გამოადგეს, ჩემზე ადრე წავიდეს ფრონტზე სამშობლოს დასაცავად. ოჰ, მაშინ ჩემს სინარულს განაღა ექნება საზღვარი?!—ოცნებობს ცუკა და კვლავინდებური სიხალისითა და ერთგულებით განაგრძობს ცხენის მოვლა-მზრუნველობას.

თაიფრაზ ჯანგულაშვილი

როგორ არ ამღერდები!

გაზაფხული მოსულა გაზაფხულის მხარეში,
გაზაფხული მოსულა ამ ზღვა სინეტარეში,
მოუხატავს ფაქიზად მთათა მწვანე ფერდები
და ამ სილამაზეში როგორ არ ამღერდები!

მოკრიალე სარკეს ჰგავს ცა სხივით შეკერილი,
ვარდს გაშლია ფურცელი, ვით ნესტანის
წერილი,
მოჩქეფს და მოიმღერას ნაკადული ცქრიალა,
ქოჩორა ტყემ ყვავილის თვალი ააციალა.

ჩამოურბენს ნიავი, ზღაპარს იტყვის ტყე მალე,
იღიმება კეკლუცად ეს თეთრკაბა ტყემალი.

ბუჩქი ჩუმად ჩურჩელებს ფოთლებგადაბურ-
ღული,
ნიავეს ეშაირება გულის მთაფლავ ქლურტულით.

ქორწილი აქვს ბუნებას, აყვავდა და გალალდა,
დილის ნაბი ჩამოჯდა ამ ლაქლაქა ბალახთან.
ფრთხილად მოგკრეფ ყვავილებს ნაზებს,
ნაირნაირებს,
ჩიტი გაიჭიკჭიკებს, თითქოს მეტყვის შაირებს.

გაზაფხული მობრძანდა მზის სხივებით ნაბანი,
შეუკერა მთა-ველებს მოქარგული კაბანი,
ვარდ-ყვავილით შეამკო მილიონთა მკერდები
და ამ სინეტარეში როგორ არ ამღერდები!

შაქრო ნავთილული

მზის სხივმა გამოიტყუა,
გამოიმღერეს სკიდანა,
ნუშის ხე დაკოკრილიყო
და სუნი ეცათ მისგანა.

წაახალისა ფუტკრები,
მხნე და გამრჯელი მწერები,
მათ იზიდავდნენ მცენარნი
ყვავილით შენაფერები.

გარს ევლებოდნენ ბზუილით
ენძელასა და იასა,
ამტვერებდნენ და ნერგავდნენ
ყვავილნარს სურნელიანსა.

ტეო-კაპარქსა ხვეჭავდნენ
მწერები ხალისიანი,
ოჯახისათვის ზრუნავდნენ,
უყვარდათ თავისიანი.

გართული იყვნენ შრომაში,
მზეც გადიწვერა დასავალს,
თუმც მიაღწიეს სკებამდის,
მაგრამ ვერ ასწვდნენ ასავალს,

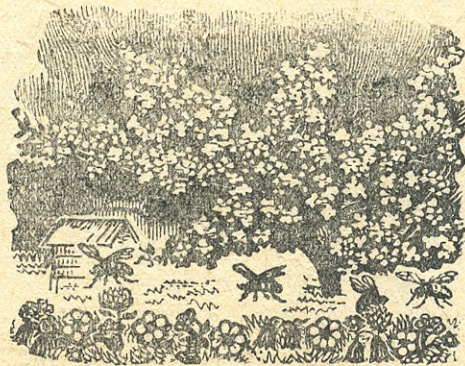
სასვენი ვიწრო დაუხვდათ,
აველა ჰქონდა მალალი,
ზამთრისგან ძალა მიხდოდათ,
ფრენითაც იყვნენ ნალალი,

და დარჩნენ ძირსვე სკების წინ
მიწაზე გართხობილები,
სხვადასხვა ყვავილის მტვერით
დაზურგულ-დატვირთულები.

ტვირთქვეშ ეყარნენ ბედშავნი,
დახოცილები წამებით,
ვნახე, გულს შემომეყარა
და მოვიწამლე შხამებით.

შეწუხებულმა ვიფიქრე;
აღბათ, მიმიძღვის ბრალი მე,
ვერ მოვუარე წესრიგზე,
ვერ მოვიხადე ვალი მე...

რთულია მათი ცხოვრება,
მოითხოვს დაკვირვებას,
კარგად მოვლილი მწერიც კი
მულამ ასცდება ვნებასა.

ბალნარია

ჩვენი ქვეყნის ბაზაფხული

ბალს ვესტუმრებით მღერით, ნარნარით,
 ყაყაჩოების გეზბლავს სალამი,
 რა ლამაზია, როცა ბალნარი
 შეიმოსება დილის ცვარნამით.
 ავედეგენებით პეპლებს ფრთაფერადს
 და ჟრიაშული გვატკბობს ჩვენნივე,
 გრილი ნიაფი ფრთხილად დაბერავს,
 ღიმილს კვირტებში ვაამშვენებებს.
 აქ სიხარული როგორ დავფაროთ,
 ან სად დავშალოთ ლხენა ამდენი,
 როცა გვიზიდავს ხვევნა პატარებს
 ჩვენი იების და ზღვა ვარდების!
 ცა დასციმციმებს ველებს გადაშლილთ.
 მთებს მწვანე ფარჩა გადახურვით,
 გაზაფხულია ირგვლივ ბალნარში
 და ჩვენს გულეშშიც გაზაფხულია!

ბიძინა ლუბიძე

(თბილისი, სტალინის სახელობის
 პირველი სკოლა).

ზამთრის ყინვით დაზაფრული
 გათბა ზეცის კამარა,
 მთაზე მოდგა გაზაფხული
 მწვანე ჩოხის ამარა.
 შემოვიდა და სალამი
 გადმოსძახა მთა და ველს,
 და დღეს, როცა ბალახს ნამის
 ვარსკვლავები ხატავენ,
 როცა მინდვრებს მანქანებმა
 გადუშალეს გულები,
 ჩვენი ქვეყნის მანქანებით
 ჩურჩულებენ ხნულეებიც.
 გულით სხივებს დავატარებთ,
 ეს თბილი დღე რამ შობა,
 ცაცხვის გაშლას შევადარე,
 ჩემი ტკბილი ბავშვობა.
 განა მე ვარ მარტო ერთი,
 რომ ვეტრფოდე ამ მხარეს!
 ვიცი, მზიურ საბჭოეთის
 ყოველ მშრომელს ახარებს:
 ჩვენი ქვეყნის გაქანება,
 მოსავალი ულგევი.
 ველებს რკინის მანქანებმა
 გადუსერეს გულები.

ოთარ მანისუაძე

(თბილისის მე-9 სკოლა).

სიყვლის საყბარი ლეგა ძალღთევასთან

(ზღაპარი)

ერთ ყრუ ხევში ცივ ქვასთან იწვა ლეგა ძალღთევა. მწვანე ხეებზე მდინარის ნაპირას დახტოდა ციყვი. დაინახა ციყვმა თავისი მახვილი თვალებით: ცივ ქვასთან წევს გაუნძრევლად ლეგა ძალღთევა. მიიღბინა ციყვმა მასთან და უთხრა:

— რატომ წევხარ, ძალღთევა, ამ ცივ ქვასთან? ძალღთევამ უპასუხა:

— დავილაღე.

— რის გამო დაილაღე?

— იმის გამო, რომ ღამე არ მძინებია.

— და რატომ არ გეძინა ღამე? — შეეკითხა ციყვი.

— რა შენი საქმეა? — აღრინდა ძალღთევა.

— ეჰ, ბრაზიანი ხარ! — უთხრა ციყვმა. — მე მოგაკითხე, შეგიბრაღე, შენ კი პასუხის გაცემა არ გინდა.

ერთხანს დაჩუმდა ძალღთევა და მერე უთხრა:

— რა მნიშვნელობა აქვს შენს შებრაღებას, თუ ჩემ უბედურებას ვერ უშველი!

— შეიძლება გიშველო, — დაიწრაზინა ციყვმა.

— თუ ასეა, მომეშველე, — და გვერდზე გადაბრუნებულმა ძალღთევამ აჩვენა ციყვს გარღვეული მუცელი.

ციყვმა ერთი დაიყვირა და ჩირგვებში გაიქცა. როცა შიში გაუქრა, ისევ ცივ ქვასთან დაბრუნდა.

ძალღთევა იწვა ისევ ისე გვერდზე, მაგრამ უკვე არაფერი არ უთქვამს ციყვისათვის: ის მკვდარი. იყო

თევზიყლაპია, რომელიც უსმენდა მთელ ლაპარაკს, დაჯდა ცივ ქვაზე და თქვა:

— ციყვო, შენი ბრიყვი ცნობისმოყვარეობით მოუსპე სიცოცხლე ძალღთევას: მას ეს ჭრილობა შეუხორცდებოდა, რომ არავის არ შეეწუხებინა.

შერცხვა ციყვს, არ წარმოუთქვამს არცერთი სიტყვა და გაიქცა ტყეში. ტყეში ციყვი მოუთხოვრებდა მეგობრებს ძალღთევას შესახებ და უმატებდა:

— ის თვითონ არის დამნაშავე! რად უსმენდა სხვას, თუ კი მისგან არ მოელოდა არავითარ შევლას?

თარგმნა რუსულიდან მე-15 სკ. VIII კლ. მოწ. ზორის ძვარაიაშ.

მზის ფისო

პეპე ჩაქალიძე

— რამ გაგახარა ასე, მზია?! — ეკითხება დედა შორიხლო მომავალ მზიას, მზია კი მოდის წყაროსავით ანკარა და რუსავით მომღერალი გულით.

— კალთაში რაღა გაქვს, სიხარულო, ვაშლები მოგცეს?

— დედიკო, ნახე, ჯერ ნახე! — ეუბნება გახარებული მზია. დედამ მზიას კალთაში ჩახედა და გაიცინა, რადგან ვაშლების მაგივრად სამი კატის კნუტი დაინახა.

— აი, ნახე, ნახე, დედიკო, რა პატარები, რა ლამაზები, რა კარგები არიან! — აღარ ათავებდა მზია პატარა კნუტების ქებას, კნუტები კი ათასნაირად იგრიხებოდნენ კალთაში.

— მზია, შვილო, სამი რად გინდოდა?

— დედიკო! აი ეს ჭრელი ამოვირჩიე, მაგრამ როცა წამოსვლა დავაპირე, ამათ თვალეები ჩემკენ მოაბრუნეს, კისრები დაიგრძელეს და ისეთი სახით შემომხედეს, თითქოს მეხვეწებოდნენ: ჩვენც წაგვიყვანეო! მეც შემეცოდნენ და წამოვიყვანე.

— პატარები არიან, შვილო! ჯერ უღედოდ ვერ გაძლებენ ეგენი, წაიყვანე დედასთან და მოიზრდება თუ არა, შენი ფისო მაშინვე წამოიყვანე.

მზია დაეთანხმა დედას. მიიყვანა თუ არა კნუტები ადგილზე, დედა - კატამ სიხარულით დაიკნავლა და ყველას თათი გადაუსვა. კარგახანს უყურა მზიამ კატების ოჯახს და შინ წამოვიდა.

ამის შემდეგ ხშირად ნახულობდა მზია პატარა კატებს, უკვირდა, როგორ მოძრაობდნენ,

როგორ წოვდნენ ძუძუს და ყოველთვის ერთსა და იგივეს გრძნობდა: რომ ის კნუტი, რომელიც თითონ ამოირჩია, ყველაზე ღონიერი, ყველაზე ლამაზი და კარგი იყო.

ერთ დღეს მეტი ვეღარ მოითმინა, დაავლო ფისოს ხელი და უკან აღარ მოუხედავს, შინ ისე მიიყვანა გულში ჩახუტებულად.

აქედან დაიწყო გამუდმებული ზრუნვა და ფუსფუსი: რძესა და ალერსს უხვად სთავაზობდა მზია ფისოს, ფისოც ენერგიულად სლაპავდა რძეს.

უცვლელი არაფერია ქვეყანაზე, და აკი არც ფისოს ბედი იყო უცვლელი; ფისოს უბედურება იქიდან დაიწყო, როცა მზია თბილისში წავიდა სასწავლებლად.

დარჩა ფისო უპატრონოდ, აღარავინ ეფერება, აღარავინ ზრუნავს მასზე, აღარავინ ჰყავს გულშემატკივარი.

მზია წავიდა და ფისო თავის ბიძას, თედოს, დაუტოვა.

თედო ღამე ბრუნდება შინ და მაშინაც არ უშვებს ფისოს სახლში. აი ახლაც გარეთ შემოდგომის სუსხიანი დღეა, მძაფრი ქარი ზუზუნით უბერავს გაშიშვლებულ და გარინდებულ ხეებს, გააფთრებული წივის, ბუხრებიდან ამოსულ ბოლს იტაცებს და ნაფლეთებად გლეჯს. ყველა სახლშია შემალული, ყველა ბუხარს ეტანება, მზიას ბიძაც აგიზგიზებულ ბუხართან ზის და ვახშმობს.

საწყალი ფისო, შიმშილითა და სიცივით შეწუხებული, ბუხრის ახლო კუთხეში მორიდებულად მოიკუნტა და ჩაფიქრდა. ფისო ბეჩავად შესცქერის თედოს ხელის ყოველ მო-

ძრაობას და ამოდ ელოდება გადმოვდებულ
ლუკმას. ბოლოს კნაველი დაიწყო. გაბრაზე-
ბულმა თედომ წიხლი ამოჰკრა და შორს გა-
დააგდო. ფისოს თვალთ უბნელდება შიმშილით.
მართალია, გუშინ ერთი წრუწუნა დაიჭირა,
მაგრამ დღეს მთელი დღე ისე გავიდა, რომ ის
წყეულები ვეღარ ჩაიგდო თათში, ჰშია, ვეღარ
ითმენს, საჭმელი კი ასე ახლოა მასთან. ბევ-
რჯერ დააპირა მიჰპაროდა და... აი, მოთმი-
ნების ფიალა აივსო და ჯამში ამოჰკრა თათი.

— ო, შე წყეულო! — დაიღრიალა თედომ,
დასწვდა ფისოს და ავიზგივებულ ბუხარში
ისროლა.

ფისოს თვალთ დაუბნელდა, ერთ წუთს ყვე-
ლაფერი აირია მის თავში, მაგრამ მალე გა-
მოერკვა, უკანასკნელი ღონე მოიკრიფა, წინა
თათები მოიშველა და უკან გადმოხტა დამა-
ხინჯებულნი და შეტრუსული...

* * *

თედო სადღაც აპირებდა წასვლას. საგა-
რეო ფეხსაცმელები რომ გამოიღო ჩასაცმელად,
გაბრაზებულმა წამოიძახა:

— ოჰ, იმ წყეულ თაგვებს როგორ დაუ-
ღრღნიათ ფეხსაცმელები! ახი კია ჩემზე, — და-
უმატა ცოტა ხნის შემდეგ უფრო გაბრაზებულმა
თედომ, — ყოფილიყო ის უბედური კატა, რაზე
გავაგდე, თაგვებს მომაშორებდა და მაშინ ხომ
ფეხსაცმელებიც გადამიჩებოდა დაღრღნასაო.

* * *

ერთხელ ფისო გომურთან გამოძვრა და

მზიას სახლის კარებს ჩაუარა, გაუკვირდა, კარი
რომ ღია დახვდა, დაღონებული ნელი ნაბიჯით
შევიდა შიგ.

დილა იყო. მზია ჯერ არა მდგარიყო, მგზა-
ვობით დაღლილი ისევ ლოჯინში იწვა და
კედლისაკენ გადაბრუნებული რაღაცას ფიქრო-
ბდა. მზიას შემოესმა იატაკზე ნელი, მსუბუქი,
მორიდებული ნაბიჯის მაგვარი რაკუნნი. რა-
კუნის ხმა თანდათან უახლოვდება მზიას, ის უს-
მენს, ჯერ ვერ გამოარკვეულა და აი მის ახლოს
შეწყდა ეს ხმა.

ელვის სისწრაფით გადმობრუნდა მზია იმ
მხარეს, საიდანაც რაკუნნი მოესმა, ერთმანეთს
შეხვდნენ მეგობრები.

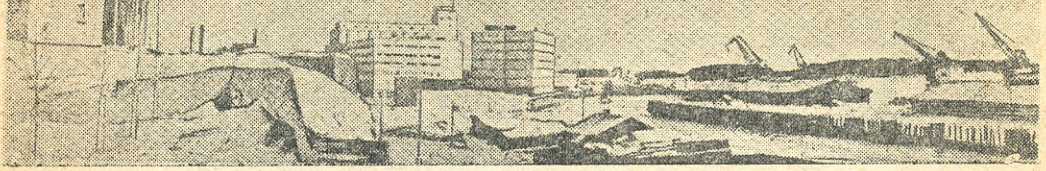
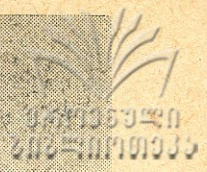
მზიას წინ იდგა გამხმარი და თათებდამა-
ხინჯებული ფისო. მზიამ ფისოს თვლებში სა-
ყვედური და გულისტკენა ამოიკითხა. აიყვანა
ხელში, მოუაღერსა, წინა თათები გაუსინჯა
და რბილი თათების მაგივრად ორი წამოწვე-
რილი ძვალი დაინახა.

— ჩემო ფისო, მე მაბრალეებ ყველა ამას,
მაგრამ განა შენი ბრალი კი არ არის? წასვლის
დროს სადღაც დაიკარგე, ბევრი გეძახე, გე-
ძებე, მაგრამ ამოდ: შენ არსად ჩანდი... და
წავედი დაღონებული და ჯავრიანი! მაგრამ არ
იფიქრო, რომ დაგივიწყო და აქ დაგტოვო,
ახლა წინანდელზე უფრო მიყვარხარ და მე-
ცოდები.

მზიამ ფისოს თათები შეუხვია, გულში ჩა-
იკრა მზრუნველობით და ათასი სააღერსო სი-
ტყვა ჩასჩურჩულა ყურში.

ვიბორჯი

საბჭოთა კავშირის ქალაქების ისტორიიდან

ნიკოლოზ ჯაფი

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირსა და ფინეთს შორის 1940 წლის 12 მარტს ქ. მოსკოვში დადებული საზავო ხელშეკრულების თანახმად შეიცვალა ფინეთის სამხრეთი და ნაწილობრივ აღმოსავლეთი საზღვრები. მთელი კარელიის ყელი, ქალაქ ვიბორჯი-თა და ვიბორჯის უბით, საბჭოთა კავშირს შეუერთდა.

ქალაქი ვიბორჯი (ფინურად ვიიპური), ახლა კარელია — ფინეთის მოკავშირე რესპუბლიკის ერთერთი მნიშვნელოვანი ქალაქი, მდებარეობს კარელიის ყელზე, ვიბორჯის ყურეში, იმ ადგილას, სადაც ერთვის ცნობილი საიმის არხი.

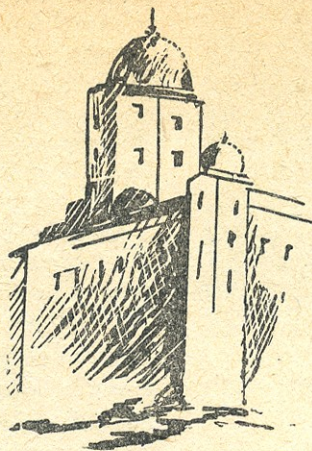
ვიბორჯი კოხტა ნავსადგურია, კარგად დაცული ბუნებრივი უბით, რომელიც ფინეთის ყურის განშტოებას წარმოადგენს. მცირე სიღრმის გამო, ვიბორჯის ყურეში დიდი გემები ვერ შედიან. ვიბორჯის ყურე, ანუ ნავსადგური, ღრმადაა შეჭრილი მატერიკში და მრავალი კუნძულითაა მოფენილი. კუნძულებს უურასაარისა, სონიოსაარისა და ნახევარკუნძულ მაკერლაკეს შორის, ვიბორჯიდან დაახლოებით 10 კილომეტრის დაშორებით, სამხრეთ-დასავლეთით მდებარეობს ტრანსუნდი.

ვიბორჯი შედგება თვით ქალაქისა და გარეუბნებისაგან, ანუ ე. წ. ფორშტატებისაგან. ეს უკანასკნელნი მდებარეობენ ნაწილობრივ

კუნძულს ლინანსაარიზე, ნაწილობრივ ყელზე, რომელიც ამ კუნძულს ხიდის მეშვეობით უერთდება. ვიბორჯის ფორშტატებია: პენტსარლაკი, ხიეკა, ანინა, რეპოლა, პეტერბურგის ფორშტატი და ვიბორჯის ფორშტატი.

ვიბორჯი დიდი სატრანსპორტო კვანძია და მეტად ხელსაყრელი მდებარეობა უკავია. ვიბორჯი მდებარეობს ფინეთის ერთერთი უდიდესი არხის გამოსასვლელთან (საიმის არხი), რაც ფინეთის ყურეს საიმის ტბასთან აკავშირებს. საიმის არხი აგებულია 1845-58 წლების განმავლობაში. არხი ერთერთი უდიდესთაგანია, მისი სიგრძე 56 კილომეტრს უდრის, აქედან 26 კილომეტრი გათხრილია, ხოლო დანარჩენი 30 კილომეტრი ტბებზე გადის. საიმის ტბისა და არხის აუზი უმნიშვნელოვანესი სატყეო — სამრეწველო რაიონია. ვიბორჯზე მრავალი სარკინისგზო ხაზი გადის. ჩრდილო — აღმოსავლეთით ვიბორჯი უერთდება ქალაქ სერდობოლს (ფინურად სორტავალა), რომელიც ლადოგის ტბის ნაპირზე მდებარეობს. დასავლეთისაკენ რკინისგზა ვიბორჯს ფინეთის სატახტო ქალაქ ხელსინკს უკავშირებს. სამხრეთ — აღმოსავლეთით რკინისგზა ვიბორჯიდან ქ. ტერიოკზე გავლით ლენინგრადს უერთდება.

ვიბორგი ფინეთის ხე-ტყის გაზიდვის ძირითადი ცენტრი იყო. ქალაქის მრეწველობა ვიბორგში ნაკლებადაა განვითარებული. ვიბორგშია ხე-ტყის სახერხი ქარხნები, წისკვილები, მექანიკური, ელექტრო-ტექნიკური, ხისდამამუშავებელი ქარხნები, თამბაქოს ფაბრიკა, ქალაქის ფაბრიკა და სხვა საწარმოები. ვიბორგის რაიონი სოფლის მეურნეობისა და მერძეობის ცენტრია.

ვიბორგის ძველი ციხე

ვიბორგი ძველთაგანვე ცნობილი იყო სააგარაკო ადგილებით, საბანაო კურორტითა და აგრეთვე ზღვის თბილი აბაზანების მისაღები აუზებით. სააგარაკო ადგილად ითვლებოდა პიკრუკი, პაპულა, ხორტანადა, საიმის არხის ახლოს მდებარე ნაწილები: პისტილა, იუსტილა და სხვა.

ვიბორგიდან ჩრდილოეთით, დაახლოებით 2 კილომეტრის დაშორებით, კუნძულზე მდებარეობს საუცხოო პარკი — „მონრეპო“. აღნიშნული კუნძული ხალხში ცნობილი იყო „ძველი ვიბორგის“ სახელწოდებით, რადგან, გადმოცემის თანახმად, ამ ადგილას იქნა თავდაპირველად ქალაქი აგებული. პარკი „მონრეპო“ გაშენებულია მე-18 საუკუნის დასასრულს. პარკში აგებულია ფინური ეპოსის მთავარი გმირის ვეინემეინენის ძეგლი.

ვიბორგში მრავალი ძველი ნაგებობაა, რომელთა შორის ყველაზე უფრო აღსანიშნავია ვიბორგის ციხე-სიმაგრე. საიმის არხის გახსნასთან დაკავშირებით გამართული ზეიმის დროს (1856 წ.) სიმაგრე ძლიერ დაზარალდა ხანძრისაგან. გადაჩრჩინილ ნაწილში ტუსალებს ათავსებდნენ. დროთა განმავლობაში სიმაგრე არსენალის მოვალეობასაც ასრულებდა. ფინელებს სურდათ სიძველეთა ამ ძეგლის შენახვა, მისი რესტავრაცია, მასში მუზეუმის, ბიბლიოთეკის მოწყობა, მაგრამ მეფის რუსეთის მთავრობამ უარი თქვა ფულადი დახმარების აღმოჩენაზე.

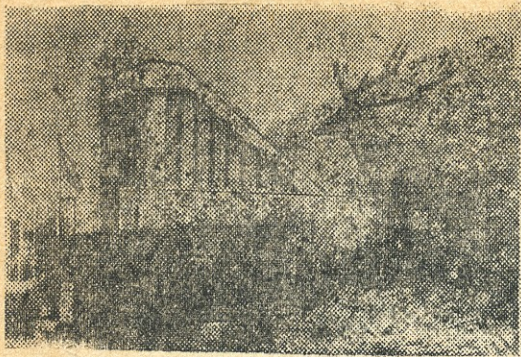
ვიბორგის სახელის ეტიმოლოგიის შესახებ არსებობს აზრი, თითქოს მისი სახელწო-

დება წარმოშობილია დინურიდან „ვიბორგ“, რაც „წმინდა მთას“ ნიშნავს. ქალაქ ვიბორგის წარმოშობა საშუალო საუკუნეებს მიეკუთვნება. ვიბორგი მდებარეობს მიჯნაზე, სადაც გაცხოველებული ვაჭრობა წარმოებდა ნოვგოროდლებსა და კარელებს შორის. ის სიძნელები, რომლებიც კისრად აწვა ნოვგოროდლებს მე-13 საუკუნეში თათართა ურდოების შემოსევისა და ჩაგვრის გამო, საშუალებას არ აძლევდნენ ნოვგოროდლებს გაემტკიცებინათ თავიანთი სამხედრო გავლენა კარელიაზე. მდინარე ვუოქსის გზის

ბოლო ლადოგის ტბიდან ფინეთის ყურემდის (ვიბორგთან) ნოვგოროდლების მიერ გამაგრებული არ იყო. ამ გარემოებით სარგებლობდნენ იმ დროს რუსეთის დაუძინებელი მტრები შვედები და ნოვგოროდლების მიერ კარელიის გაუმაგრებელ ადგილებს თანდათან იკავებდნენ.

1293 წ. შვეციის მარშალმა ტორკელე კნუტსონმა ააგო სიმაგრე, რომლის გარშემო შემდგომ ქალაქი ვიბორგი აღმოცენდა. ვიბორგი აგებულ იქნა როგორც დასაყრდენი პუნქტი კარელიაში შვეციის გავლენის გასამტკიცებლად და ფინელების გასაქრისტიანებლად. ასეთი პუნქტი საჭირო იყო მით უფრო, რომ კარელიის მცხოვრებნი მუდმივ ურთიერთობაში იმყოფებოდნენ ნოვგოროდლებთან. მალე ვიბორგი კარელიის მთავარ ქალაქად იქცა და არა ერთხელ იქნა ალყაშემორტყმული რუსების მიერ.

იგი 1351 წელს ნოვგოროდლებმა დაწვეს. ვიბორგი დიდი პრივილეგიებით სარგებლობდა 1403 წ., მეფე ერიკ მე-13 დროს, რადგან ის დასაყრდენი პუნქტი იყო რუსების წინააღმდეგ საბრძოლველად, ამიტომ შვედები მის გამაგრებაზე ძლიერ ზრუნავდნენ. 1477 წელს ქალაქს გარს შემოაგდეს გალაგანი. 1495 წ. რუსების დიდძალმა ლაშქარმა, მხედართმთავრის ვასილი შუისკის მეთაურობით, ალყა შემოარტყა ქალაქს და სამი თვის განმავ-

კარელია-ფინეთის პავილიონი საკ. სასოფლო-სამეურ-
ნეო გამოფენაზე.

ლობაში ალყა არ მოხსნილა, მაგრამ ქალაქი რუსებმა ვერ აღიეს. 1706 წ. ვიბორგის ასალე-
ბად პეტრე პირველმა გაგზავნა რუსთა ჯა-
რი, მაგრამ ქალაქი კვლავ აუღებელი დარჩა.
მაგრამ 1710 წელს 18.000 კაცისაგან შემდგარ
რუსების ლაშქარს, აპრაქსინის მეთაურობით,
ქალაქმა ველარ გაუძლო. ვიბორგი დაეცა...
რუსეთს ვიბორგი შეუერთდა 1721 წლის ნიშ-
ტატის ზავით. 1790 წ. 22 ივნისიდან 3 ივლისა-
მდის ვიბორგის ყურეში წარმოებდა ე. წ. ვიბ-
ორგის საზღვაო შეტაკება შვეციის მეფე გუს-
ტავ მესამისა და რუსეთის ფლოტს შორის.
1809 წ. ფრიდრიხსგამის ზავის თანახმად მთე-
ლი ფინეთი რუსეთის მფლობელობაში გადა-
დის და ქალაქი ვიბორგი ფინლანდიის „დიად
სამთავროს“ გამგებლობაში შედის 1812 წელს,
ხოლო 1918 წლის 12 მაისიდან 1940 წლის 21
მარტამდის ქალაქი ვიბორგი ფინეთის ბურჟუა-
ზიული რესპუბლიკის ქალაქი წარმოადგენდა.

ვიბორგი, როგორც სამხრეთ ფინეთის ერთ-
ერთი სავაჭრო-სამრეწველო ცენტრი, მნიშ-
ვნელოვან როლს თამაშობდა ფინლანდიისა და
რუსეთის რევოლუციური მოძრაობის ისტო-
რიაში. ვიბორგზე უდიდესი გავლენა მოახდინ-
და სოციალისტური რევოლუციის აკვნის—პე-
ტერბურგის—სიხლოვემ და მათ შორის არ-
სენჯულმა ურთიერთობამ. ჯერ კიდევ მეოცე
საუკუნის ვარიერაჟზე ვიბორგი უკვე წარ-
მოადგენდა უდიდეს პუნქტს არალეგალური სო-
ციალ—დემოკრატიული ლიტერატურის შესა-
ნახად. ვიბორგი იყო აგრეთვე იარაღის შე-

სასყიდი ბაზა რუსეთის რევოლუციური ორგა-
ნიზაციებისათვის.

1906 წლის გაზაფხულზე ვიბორგის რაიონ-
ში რამდენიმე ხანს ცხოვრობდა გლადიმერ
ილიას-ძე ლენინი. 1906-1907 წლების განმავ-
ლობაში ქ. ვიბორგში არალეგალურად იბეჭდე-
ბოდა ბოლშევიკური გაზეთი „პროლეტარი“,
ლენინის რედაქციით. 1917 წლის რევოლუციის
პერიოდში ვიბორგში მძლავრი ბოლშევიკური
პარტიული ორგანიზაცია არსებობდა; დიდი
როლი ითამაშა ვიბორგმა აგრეთვე ფინეთში
წარმოებული სამოქალაქო ომის დროს (1918
წლის იანვარ—მაისი). 1918 წლის იანვარში ვი-
ბორგში მოხდა რევოლუციური ორგანიზაციე-
ბის წინააღმდეგ კარელიის თეთრგვარდიელთა—
შუკოროელთა გამოსვლა, რამაც დასაბამი მისცა
სამოქალაქო ომის დაწყებას. 1918 წელს მკირე
ხანს (აპრილი—მაისი) ვიბორგში იმყოფებოდა
ფინლანდიის რევოლუციური—მუშათა მთავ-
რობა. რევოლუციური მოძრაობის ჩახშობისა
და ბურჟუაზიული ძალაუფლების აღდგენის შეი-
დეგ ფინეთის მთავრობას მთელი რიგი წლების
განმავლობაში სსრ კავშირის მიმართ მტრული
პოლიტიკა ეკავა. როგორც ფინეთში წარმო-
ებულმა საომარმა მოქმედებამ დაგვანახვა, ფი-
ნეთი, და უპირველეს ყოვლისა კარელიის ყელი,
1939 წლისათვის გადაქცეული იყო ინგლისისა
და საფრანგეთის სამხედრო პლაცდარმად საბ-
ჭოთა კავშირზე, ლენინგრადზე თავდასხმი-
სათვის.

ვიბორგის მახლობლად იწყებოდა ე. წ.
„მანერჰეიმის ხაზი“, რომელიც აგებული იყო
რუსოელო სპეციალისტების მიერ „მაჟინოს
ხაზისა“ და „ზიგფრიდის ხაზის“ მსგავსად. „მანე-
რჰეიმის ხაზი“ - სიმაგრეთა მთელი სისტემა—
მიუვალად ითვლებოდა. მთელი კარელიის
ყელზე, 50—60 კილომეტრის სიგრძეზე, თეთრმა
ფინელებმა ააგეს რკინა—ბეტონის მრავალი
მძლავრი სამხედრო სიმაგრე, არტილერიითა
და ტყვიამფრქვევებით შეიარაღებული. მაგრამ
ბრძოლებში ნაცადმა წითელმა არმიამ გაანად-
გურა „მანერჰეიმის ხაზი“, ფინეთის სამხედრო
პლაცდარმი. წითელმა არმიამ ერთხელ კიდევ
დაამტკიცა, რომ იგი მსოფლიო პროლეტარია-
ტის სამშობლოს, საბჭოთა სოციალისტური
კავშირის, ერთგული დარაჯია.

აგო გაბუნია- -ტატარაძისა.

ნიკო ვეარაძე

რესპ. დამს. არტისტი

1859 წლის 16 თებერვალს გორელი დია-
მბეგის მერაბ გაბუნის ოჯახში დაიბადა ბა-
ევი. მშობლებმა თავიანთ შვილს ნატა უწოდეს.

პატარა ნატა ისე იზრდებოდა, როგორც
იზრდებოდნენ საერთოდ მაშინდელი ბავშვები.
იგი არც სკოლაში დადიოდა, არც სადმე სწავ-
ლობდა.

ბოლოს მშობლებმა მანც იფიქრეს რაიმე
ესწავლებინათ შვილისათვის. ამ მიზნით თორ-
მეტი წლის ბავშვი მიაბარეს გორში მცხოვ-
რები ერთერთი რუსის ოჯახში. მაგრამ სამი
თვის შემდეგ პატარა ნატა წავიდა ამ ოჯა-
ხიდან.

ეს იყო მთელი მისი სწავლა.

ნატა მერაბის ასული ისევ მშობლებთან
დაბრუნდა და ჩვეულებრივ ცხოვრებას შეუდგა.

მაგრამ ერთხელ გორში მოხდა არაჩვეუ-
ლებრივი ამბავი, რომელმაც სულ სხვა გზაზე
დააყენა ნატა გაბუნია. ქალაქში სცენის მოყ-
ვარებმა შემთხვევით გამართეს საღამო —
წარმოდგენა, წარმოდგენაში ახალგაზრდა ნა-
ტასაც მიაღებინეს მონაწილეობა.

ამ საღამოს ესწრებოდა ცნობილი დრამა-
ტურგის გიორგი ერისთავის შვილიდავითი, რო-
მელმაც დიდი ამაგი დასდო მუდმივი ქართუ-
ლი დასის დაარსებას. დავითს ძალიან მოე-
წონა ნატა გაბუნის თამაში.

სწორედ ეს იყო მიზეზი, რომ მუდმივი ქარ-
თული დასის დაარსებისას ნატა გაბუნიაც მიი-
წვიეს დასში. ახალგაზრდა ნატამ სიხარულით
მიიღო მიწვევა და მუდმივი დასის შემადგენ-
ლობაში შევიდა...

მან თავიდანვე მიიქცია ყველას ყურად-
ღება. თითქმის ყოველ ახალ წარმოდგენაში
სულ ახალ-ახალი წარმატება ჰქონდა. მაყურებ-
ლები აღტაცებულნი იყვნენ მისი მოხდენილი
ბუნებრივი თამაშით, მშვენიერი ხმით.

ნატა გაბუნია ასრულებდა სახასიათო რო-
ლებს კომიკური განხრით. იგი თითქმის ყო-
ველთვის იყო შესანიშნავი მსახიობის ვასო
აბაშიძის პარტნიორი.

მე ბევრ როლში მახსოვს იგი, მაგრამ არ
დამავიწყდება მისი ფროშარი („ღები ჟერა-
რები“) და ზეფირინა („ორი ჯიბვირი“).

„ორი ჯიბვირი“ დათრობის სცენა ჰქონ-
და, როგორ ითვრებოდა, რა სასწაულს ახდენ-
და! ასე გეგონებოდათ, მართლა მთვრალიაო!
ან და ავიღოთ მისი მეუღლის აქცენსტი (ვაგა-
რლის „ხანუმა“. რა დიდებულ ფიგურას ჰქმნი-
და აქ ნატა! ფერავითარ შემთხვევაში იგი იფი-
ქრებდით, ეს არტისტი და როლს თამაშობსო,
ისე ბუნებრივი იყო მისი თამაში! სცენაზე რომ
გამოვიდოდა, პარტნიორებსა და საზოგადოე-
ბაში პირდაპირ აღტაცებას იწვევდა.

ნიჭთან ერთად ნატა ძალიან კარგი ამხანაგიც
იყო და ამიტომაც ყველას უყვარდა; დაუზნა-
რელი, ბავშვივით ყოველთვის. ხალისიანი,
გულწრფელად ემსახურებოდა მუშათა თეატრე-
ბის საქმეს.

სწორედ საქველმოქმედო მიზნით გამარ-
თულ წარმოდგენაზე ვაცივდა სოფელ ქარელ-
ში. სადაც „ხანუმაში“ თამაშობდა. საჩქაროდ
ჩამოიყვანეს თბილისში, მაგრამ ვერაფერი უშ-
ველეს.

გალაიცვალა 1910 წლის 16 აგვისტოს.

პიონერი

საქ. ალკა ცენტრალური კომიტეტისა და
საქ. განსახკომის ერთობიური შურნალი

№ 4

აპრილი 1941 წ.

„ПИОНЕРИ“

Журнал Центр. Комитета ЛКСМ Гр. и Наркомпроса Грузии (на грузинском языке).

Издательство „Комунисти“. Адрес редакции: Тбилиси, Грибоедова, 34. Тел. 3—02—61.

გამომცემლობა „კომუნისტი“. რედაქციის მისამართი: თბილისი, გრიბოედოვის ქ., № 34. ტელ. 3-02-61.

შ ი ნ ა ა რ ს ი

	გვ.		გვ.
1. საუბარი წაკითხულზე—ნაწყვეტი ნ. ვერეტენიკოვის წიგნიდან „ვალდია ულიანოვი“	1	8. ნორჩ ავტორთა შემოქმედება	8
2. სანდრო ჟღენტი—მერცხლის ბუდე ბელადის სახლში (ლექსი)	3	9. ევა ჩაკალიდი—მზიას ფისო (მოთხრობა)	10
3. გიორგი კაჭახიძე—მტკვარი (ლექსი)	4	10. ნიკოლოზ ჯაში—ვიბორგი (ნარკვევი)	12
4. ი. გრიშაშვილი—ავეტყ ისააკიანს (ლექსი)	4	11. ნიკო ვგარაძე—ნატო გაბუნია-ცაგარელისა (წერილი)	15
5. მანანა ხაზიური—ცუკას კუკულა (მოთხრობა)	5	12. ლირსშესანიშნავ თარიღთა კალენდარი	გარეკანის მე-2 გვ.
6. თეიმურაზ ჯანგულაშვილი—როგორ არ ამღერდები! (ლექსი)	6	13. ისინი გამოფენის კანდიდატები არიან	გარეკანის მე-3 გვ.
7. შაქრო ნავთლულელი—მეფუტკრის დღიურიდან (ლექსი)	7	14. მსოფლიოს ცასებჯინებები	გარეკანის მე-4 გვ.

შურნალი გაფორმებულია მხატვ. ივ. ჯაფოშვილისა და გ. გორდელაძის მიერ; გარეკანის მხატვრობა ეკუთვნის მხატ. გ. გორდელაძეს.

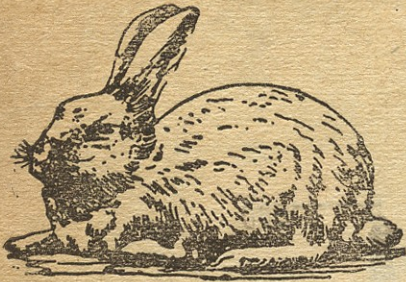
პასუხისმგებელი რედაქტორი—ა. რ. დუღალიძე

ტირაჟი 10.000 ხელმოწ. დასაბ. 7/V-41 წ.
უფ 20000 ანაწყ. ზომა 8 1/4 × 12=75.200
სასტამბო ფორმ. რაოდ. 1.
საავტორო ფორმა 2.
გამომც. № 24.
სტ. შეკვეთა 530.

ლ. პ. ბერიას სახელობის პოლიგრაფიული კომბინატი „კომუნისტი“, თბილისი, ლენინის ქ., № 28.

ინინი გამოუენის კანდილაგები აკიან.

შარშან ბევრი ნორჩი ნატურალისტი მონაწილეობდა ზუგდიდის რაიონიდან სრულიად-საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოფენაზე. მათი ნამოქმედარი მნახველთა საერთო ყურდღებას იპყრობდა, საერთო მოწონებას იმსახურებდა.

წელს უფრო მეტი გაცხოველებით ემზადებიან ზუგდიდის რაიონის პიონერ-მოსწავლეები გამოფენისათვის, ვინ რას აკეთებს და ვინ რას.

სოფელ ჭკალუაშის საბავშვო სახლის პიონერებმა ნინო მესხმა და ნოე კვიციანიმ შესანიშნავი კურდღელი აღზარდეს. ორიოდ თვის წინ საბავშვო სახლის ნატურალისტთა სადგურში ერთ-ერთმა დედა-კურდღელმა მოიგო ბაჭიები.

— მოდი, ნოე, — უთხრა მაშინ ნინო მესხმა ნოე კვიციანს, — ავიყვანოთ ერთი ბაჭია, განსაკუთრებით ვკვებოთ, კარგად მოვუაროთ და დავაკვირდეთ, რა გავლენას მოახდენს მასზე კარგი მოვლა.

იმ დღიდან ნინომ და ნოემ განსაკუთრებული მზრუნველობა დაიწყეს ბაჭიაზე: აძლევდნენ ნაირნაირ საჭმელებს, ასმევენენ ანკარა წყალს, ხშირ ხშირად უსუფთავებდნენ ბინას... სულ მალე დაეტყო პატივი ბაჭიას, უფრო დიდი და ლამაზი გახდა, ვიდრე მისი და-ძმანი. თვენახევრის ბაჭია უკვე სამნახევარ კილოგრამს იწონიდა...

ნინო მესხი და ნოე კვიციანია ფრიადოსნები არიან. ნინო მეექვსე კლასში სწავლობს, ნოე კი მესამეში.

* * *

მერი დადიანი, ზუგდიდის პირველი სრული საშუალო სკოლის მუშაიდუ კლასის დირაიდოსანი მთსწავლუ, შარშანაც იღო გამოფენაზე. იგი ასლაც გამოფენის კანდილაგია.

რა გააკეთა მერიმ ასკოთა?

მას აქვს სამი-თხუთი წლის ლიმონი, ამ ლიმონს თვითონ უკლის, მედამ თვითონ დასტრიალუქს თავს. ლიმონიც ყვავის და მედამ მსხმთიარაგ. მისმა ლიმონმა მესამე წელს 270 ცალი ნაყოფი მთისსა, სოფლ მფოთსუ წელს—390 ცალი.

* * *

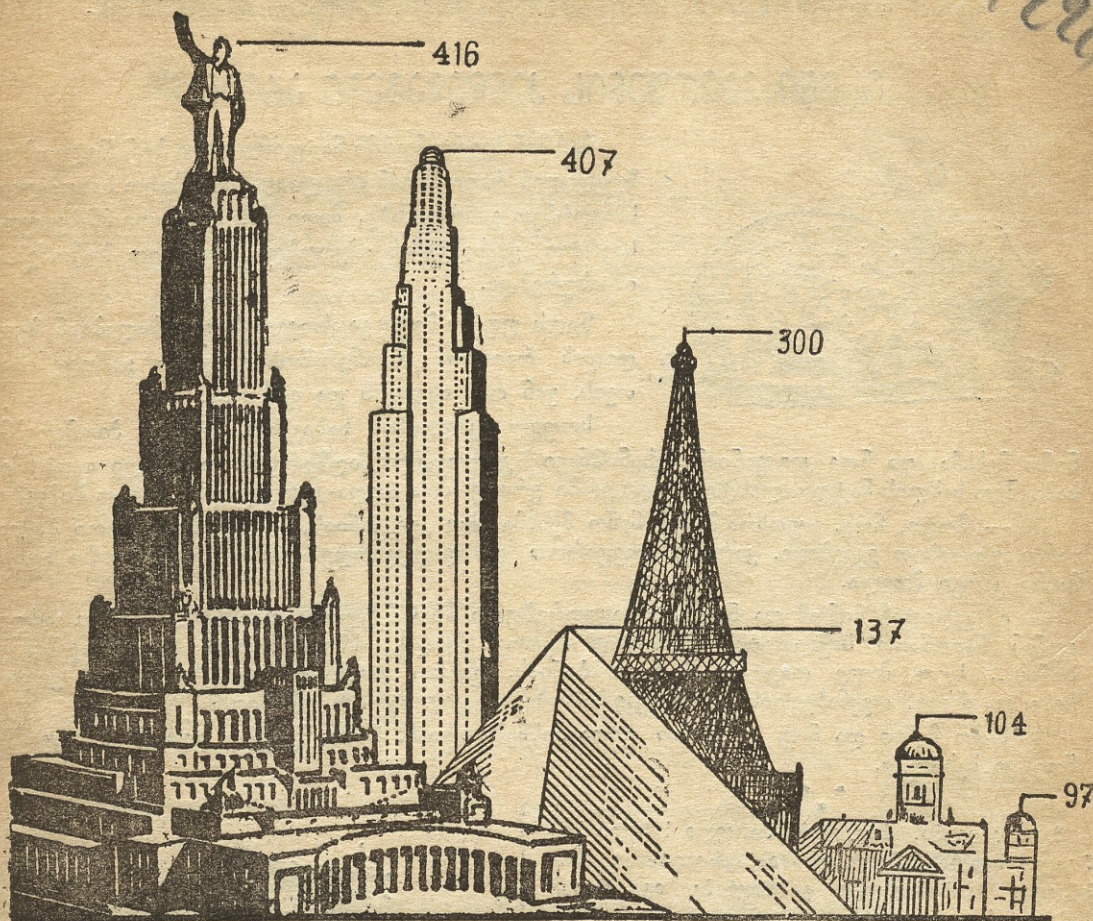
სოფელ ჭისასკარში, და სავრთოდ ზუგდიდის რაიონშიც, მერი იდნომს გოგონა ზარანდიას.ასლა გოგონა ზარანდია ჭისასკარის სრული საშუალო სკოლის მერე კლასის მთსწავლუა.

გოგონამ სასკოლი გაითქვა რთვობე ჩაის მესანდმნავმა მერეყვავმა. გასკოლი წლის ზადსელს დღეში იგი საშუალოდ თთხმდე კილოგრამ ჩაის კრეყდა. სკოლ მთულ სეზონში 3.720 კილოგრამი ჩაის მწვანე დთთლო მთვრიადა.

გოგონა ზარანდია ამეუ დრთს დრიადოსანი მთსწავლუა

მსოფლიოს ცანებჯინებები

თქვენს თვალწინ დიაგრამულ შედარებით ზომეები წაკომდგენილია მთელს მსოფლიოში არსებული ყველაზე მაღალი ნაგებობანი, რომლებიც სამართლიანად იმსახურებენ ცანებჯინებს სახელს.

რამდენიმე ხნის წინათ ასეთებად მსოფლიოში ცნობილი იყო მხოლოდ ხუთი: ნიუ-იორკის ცანებჯინე, პარიზის ეიფელის კოშკი, ეგვიპტის ხეოქსის პირამიდა, ყოფილი ისპანის სოპოროს ლენინგრადში და ივანე დიდის სამკაჟლო მოსკოვში.

მათ რიცხვს მიემატა საბჭოების სასახლე, რომელიც შენდება წითელ მოსკოვში და რომელმაც უკვე გაუხფრო ყველა დღემდე არსებულ ცანებჯინებს არა მარტო თავისი სიმაღლით, არამედ თავისი სილამაზითა და სიდიდითაც.

საქართველოს
ს. აკობიანი
1911